

NOTITIES VOOR EEN TOEKOMSTIGE REMBRANDT-BIOGRAFIE

In het genealogische tijdschrift *De Nederlandsche Leeuw* (maandblad van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde) is onlangs van mijn hand een artikel over Rembrandt en zijn voorouders van moederszijde verschenen. Het is mogelijk gebleken dit voorgeslacht in Leiden tot ca. 1300 te vervolgen, waarbij ook een familierelatie met de beroemde veertiende-eeuwse jurist Philips van Leyden ontdekt werd.

Bij mijn onderzoek zijn mij enkele dingen opgevallen, die ik ten behoeve van een toekomstige Rembrandt-biografie - die na het boeiende boek van Gary Schwartz wel even op zich zal laten wachten - zou willen vastleggen.

Voor Gary Schwartz' stelling dat Rembrandt opdrachten ontgaan zijn doordat de regentenfamilies van zijn moeders kant na 1572 katholiek gebleven waren en daardoor geen openbare ambten konden bekleden,¹ heb ik geen bevestiging gevonden. Rembrandts voorouders en hun naaste betrekkingen behoorden in de decennia vóór 1572 al niet meer tot de kringen waaruit het stedelijk bestuur gerecruteerd werd.

Rembrandts geboortejaar is, als men afgaat op de leeftijdsopgaven in de officiële stukken, niet exact te bepalen: 1605-1608, waarschijnlijk 1606 of 1607. Voor 15 juli 1606 als geboortedatum pleit dat de tweede druk van Jan Jansz. Orlers, *Beschrijvinge der stad Leyden*, waarin deze datum genoemd wordt, in 1641, dus tijdens Rembrandts leven verschenen is. Toch zou ik scrupules hebben om deze datum, als betref het een vaststaand gegeven, aan verder strekkende conclusies - b.v. dateringen² - ten grondslag te leggen.

Wat mij vooral frappeerde, is dat in de Rembrandt-literatuur steeds wordt meegedeeld dat Rembrandt en Saskia op 22 juni 1634 in St. Annaparochie getrouwd zijn, zonder dat erbij gezegd wordt dat in Friesland in de zeventiende eeuw nog de juliaanse tijdrekening gebezigd werd, die toen ten opzichte van de in Holland geldende gregoriaanse kalender tien dagen 'achterliep'. Daar Rembrandt op 10 juni 1634 in Amsterdam aangifte deed van zijn voorgenomen huwelijk met Saskia en destijds drie huwelijksafkondigingen met tussenpozen van een week voorgeschreven waren, kan hij niet twaalf dagen later getrouwd zijn. *Het huwelijk vond op zondag 2 juli 1634 plaats*. Nu kan men tegenwerpen dat het toen in St. Annaparochie zondag 22 juni was, maar

dan doet men er goed aan in het vervolg aan deze datum toe te voegen: oude stijl, of: volgens de juliaanse kalender. Anders ontstaan er verkeerde gevolgtrekkingen, zoals in een recensie in Simiolus, vol. 12 (1981-1982), waar op p. 254 na de vaststelling dat Rembrandt omstreeks 18 juni 1634 nog in Amsterdam vertoefde, wordt opgemerkt: "The bridegroom must have hurried to catch a ferry across the Zuyder Zee."

Laat mij eindigen met een aardige vondst: een akte die vermoedelijk over Rembrandts wieg handelt. Nadat Rembrandts moeder haar laatste kind gebaard had - op Rembrandt waren nog één of twee kinderen gevolgd -, deed de wieg blijkbaar nog dienst bij andere gezinnen. Althans op 26 oktober 1612 bezwoer Harman Gerytsz., molenaar, voor schepenen van Leiden, dat "soedanigen kinderwiechgen, van witte thienden gebreyt" als hij uit de desolate boedel van Geryt Pietersz., schipper, gelicht en meegenomen had, hem toebehoorde en hij het Geryt Pietersz. enkel geleend had.³ Als een wieg al zo'n waarde had, is het dan niet waarschijnlijk dat enkele jaren eerder Rembrandt in dit 'kinderwiechgen' gesluimerd heeft?

1. Gary Schwartz, Rembrandt. Zijn leven, zijn schilderijen, Maarssen 1984, p. 18, 184.
2. Walter L. Strauss en Marjon van der Meulen, The Rembrandt documents, New York 1979, p. 76: "The notations must date from before 15 July 1631, Rembrandt's twenty-fifth birthday." Simiolus, vol. 12 (1981-1982), p. 251, noot 27: "The inscription can therefore be dated after July 15, 1633."
3. GA Leiden, rechterlijk archief, nr. 79, 1611-1615, fol. 184v.